

Kripto Para Borsası Geleceğe İyimser Bakıyor

● ‘Kripto para piyasa değerinin 2019’da 300 ila 400 milyar dolara ulaşacağını düşünüyoruz’

Şüphesiz, kripto paralara ilgi gitgide artıyor. Her ne kadar Bitcoin ve diğer kripto coin’lerin değerinde bir düşüş olsa da, Türk lirasındaki oynaklık yatırımcıları ve oyuncuları kripto paralara yönlendiriyor. Böyle bir ortamda, Türkiye ve gelişmekte olan ekonomilere ilgi gösteren yeni kripto para borsaları ortaya çıkıyor. Estonya menşeli Crypterium da bunlardan biri. *Bloomberg Businessweek Türkiye*’ye konuşan Crypterium CEO’su Steven Parker, kripto paraların geleceği konusunda iyimser ve Türkiye pazarının fırsatlar barındırdığına inanıyor.

Kripto paraların geleceğini nasıl görüyorsunuz? Dijital paraların tartışmalı değerlendirilmesini nasıl okuyorsunuz?

Kripto paraların parlak bir geleceği var. Dijital varlıkların, finansal sistemi kökten değiştirecek ve paranın kullanımına yenilikçi bir yaklaşım getirecek fırsatlar barındırdığını düşünüyoruz. Kripto paranın ardındaki teknolojide, esas değer blockchain’de. Blockchain, sınır ötesi para transferlerini sorunsuz, düşük maliyetli ve ulaşılması kolay bir hale getiriyor.

Piyasalardaki son düşüşü, geçici bir durum olarak nitelendirmek gerek. Geçmişteki tecrübeler, büyük coin’lerin fiyatlarında düzeltmeye gidildiğini gösteriyor. Bitcoin geçen yıl yüzde 84 değer kaybetti ve bu, piyasa hareketlerinde tekrarlanan bir fiyat düzeltmesiydi. Örneğin, 2015 yılında fiyat düzeltmesi yüzde 86’lık düşüşe işaret ederken (bin 172 dolardan 163 dolara düştü), 2011’deki değer kaybı çok daha büyüktü: yüzde 93 (32 dolardan 2 dolara düştü.)

Fiyat dinamiklerinin bu yıl değişeceğine inanıyoruz. Crypterium’un bir araştırması, 2018’in fiyat düzeltmelerinin piyasada yaşanan hareketlenmenin bir tekrarı olarak geçtiğini gösteriyor. 2019’da ise piyasaların bu direnci kıracağına, istikrara ulaşacağına ve yükselişe geçeceğine inanıyoruz. Geçmişe yönelik veriler ve olumlu temel

göstergelerle beraber, yılsonuna kadar piyasa değerinin toplamda 300 ila 400 milyar dolara ulaşmasını bekliyoruz. Bu tahmin, Bitcoin’in değerinin iki ila üç kat artması demek.

Kripto paraların yaygınlaşacağını düşünüyor musunuz? Sizce, kripto paralar geleneksel ödeme sistemlerinin yakın zamanda yerini alacak mı?

Kesinlikle. Piyasanın yeni bir dönüşle, istikrarlı bir hal alarak büyüyeceğine inanıyorum. Bu da kripto paraların çok daha fazla yaygınlaşacağına işaret.

Bu argümanı destekleyen birkaç neden var: İlk olarak, kurumsal yatırımcılar piyasaya giriş yapmaya başladı. Büyük oyuncular kripto paraya ve Bitcoin’in yer aldığı BAKKT ve NASDAQ gibi borsa listelerine çok daha fazla ilgi göstermeye başladı. İkinci olarak, piyasalar olgunlaştıkça tüketiciler ve işletmeler çok daha iyi ürünler, projeler ve hizmetler aramaya başladı.

Bizce bu, kripto para ve altcoin’lerin “kullanım alanlarını” ispatlayabilecekleri bir yıl. Müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamayı becerebilen projeler hayatta kalacak ve gelişme fırsatı bulacak. Kripto para, müşteri deneyimine iyileştirme katar. Hızlı, düşük maliyetli ve sorunsuzdur. Tüm bunlar, genç tüketicilerin gözünde geleneksel finans sistemlerine kıyasla devasa kazanımlar demek. Ayrıca, devletler ve merkez bankaları bile kendilerine has kripto para projelerini yayınlamak için çalışma halinde.

Kripto paraların geleneksel ödeme sistemlerinin yerini ne zaman alacağını söylemek zor. Fakat 2019’da bu sürecin hızlanacağına inanıyoruz. Kripto paraların, önümüzdeki beş yıl içerisinde kamu sektörlerinde tam olarak faaliyete geçmesini bekliyoruz. Her ne kadar bugün inanması zor olsa da geçmişte, temassız ödemelerin yaygınlaşması için çok uğraştığımız. Benzer bir sürecin kripto paralarda da yaşanacağını düşünüyorum.

Bitcoin'deki değer kaybı, işlerinize olumsuz etki etti mi?

Bitcoin'in değer kaybının, işlerimize doğrudan bir etkisi olmadı. Kripto banka hizmetimizde iyileştirmeler yapmak için çalışmalarımıza devam ediyoruz. Düşük fiyatlandırmalar basında olumsuz bir algıya sebep oldu; bazı tüketicilerimiz de bu yüzden kendilerini geri plana atmış olabilirler. Fakat, blockchain ve kripto paraların geleceğinin çok açık olduğunu biliyoruz. Ufak geri çekilmeler bizi birazcık da olsa geriletebilir, fakat uzun vadede, geçmiş tecrübelerimiz bize bu teknolojilerin hızlıca geri dönüş yaptığını gösteriyor.

Bir diğer yandan, ayı piyasalarının kripto paraların yarattığı endüstriye iyi geldiğini düşünüyoruz. Spekülatif, küçük ya da zayıf oyuncuların düşük kaliteli ürünleri ve hizmetleri, piyasaları zamanla terk etmek zorunda kalırken, bizim gibi büyük oyuncular, müşterilerine inovatif yaklaşım, sektörü de daha sağlam hale getiriyor.

Türkiye'de kripto paralara yükselen ilgiyi nasıl açıklıyorsunuz? ING'nin bir araştırmasına göre, Türkiye kripto paralara en fazla ilgi gösteren ülkelerden biri. Sizce, ülkelerin milli geliriyle, kripto paralara ilgileri arasında doğrudan, somut bir bağ var mı?

Kesinlikle bir korelasyon var, fakat bunun ne kadarının somut olduğundan emin değilim. ING araştırması, teknoloji ve medyayla içli dışlı genç profesyonellerin yer aldığı Türkiye ve Romanya gibi ülkelere işaret ediyor. Bu demografik özelliklerin benzerlik gösterdiği diğer ülkelerde de kripto paralara ilginin artacağını düşünüyoruz.

Bir diğer yandan, Türk lirasında yaşanan değer kaybı kripto paraları "güvenli bir liman" haline getirdi ve ilgiyi artırdı. Başkan Trump'ın Twitter hesabından Türkiye'ye uygulanacak gümrük vergilerini açıklamasından sonra Türk lirası yüzde 20'den fazla değer kaybetti ve geçtiğimiz yıla kıyasla bu oran yüzde 30'a fırladı. CoinMarketCap'in verilerine

göre, Paribu, Btcturk ve Koinim gibi kripto para borsalarının hacmi bu devalüasyon sonrası yüzde 100 arttı. Bitcoin Ekim ayından beri değer kaybederken, Türk kripto para borsalarının hacmi yüzde 37 artış gösterdi.

Kripto paralar, Venezuela ve Arjantin gibi diğer gelişmekte olan ekonomilerde de popülerliğini artırıyor. İnsanlar kripto paraları belirsizlikten kaçmak ve korunmak için güvenli ve kolay bir araç olarak görüyor.

Crypterium'un işlem hacmi ne kadar? 2018 nasıl geçti? 2019'dan büyüme beklentileriniz ne? MENA (Kuzey Avrupa ve Orta Doğu) bölgesine ve gelişmekte olan ekonomilere açılmayı düşünüyor musunuz?

Crypterium'un (CRPT) toplam piyasa değeri geçtiğimiz yıl 150 milyon dolara çıktı ve ortalama hacim günde 1 milyon dolara kadar fırladı (bir noktada 15 milyon doları da aştı.) 2018 zorlu bir yıldır; fakat daha önce de söylediğim gibi kripto para piyasalarının yeni hizmetler sunarak, iyi bir konumda pozisyonlanacağını düşünüyoruz. Gelecek yıl için iyimseriz, müşteri deneyimini iyileştirmek için hizmetler geliştirmeye devam ediyoruz. Kayda değer miktarda ICO'nun (Initial Coin Offering) ortadan kaybolacağını öngörüyoruz. Bu bağlamda, piyasanın konsolidasyona sürükleneceğini ve Crypterium gibi sağlam şirketlerin çok daha net bir pozisyon alacağını düşünüyoruz.

Uzun vadeli planlarımızın arasında MENA (Kuzey Afrika ve Orta Doğu) bölgesine ve diğer gelişmekte olan ekonomilere açılmak var. Halihazırda Brezilya pazarında başarıya ulaştık, bunun diğer pazarlara da sıçramasını istiyoruz. Türkiye pazarında, demografik veriler ışığında fırsatlar görüyoruz. Bir yandan, önceliklerimiz arasında ödeme sistemleri altyapısının çok daha gelişmiş olduğu ve e-paranın (ve dolayısıyla inovatif hizmetlerin) hızlıca büyüdüğü ve kabul gördüğü Avrupa, Kuzey Avrupa ve Asya Pasifik pazarları yer alıyor. —Alp Börü